

Rabbi Jacob Isaac Ruderman

Dean Rabbinical College Ner Israel of Baltimore, Md.

EDITOR'S NOTE : The following article is a treatise covering Rashi's opinion on a Talmudic question.

רש"י ז"ל פירש בפרשת אמר על הפסוק ויצא בן אשה ישראלית וגו' בתוך בני ישראל עיין שם מלמד שנתגייר. הנה מבואר שיטת רש"י ז"ל דעכו"ם הכא על בת ישראל הולד צריך גירות וכן היא שיטת התוס' ביבמות דף מז ע"ב וכן היא שיטת רש"י ז"ל בקידושין דף סח ע"ב ע"ש שכתבו דהא דאמרינן עכו"ם ועבד הכא על בת ישראל הולד כשר היינו דאינו ממזר אבל גירות צריך והקשו המפרשים מהא דאמרינן בבכורות דף מז לוי' שילדה מעכו"ם פטור מפדיון הבן דלוי פסול מקרי הרי מבואר דהוה ישראל גמור ואין צריך גירות דכל עיקר הוה מחמת דהוא לוי ואין כאן פדיון הבן עיין ברימ"א בבכורות שם. ועיין ביבמות דף מה דאמרינן דרבא מני' לרב מרי בר רחל וכו' כיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינן בו: ונראה לי על פי מה שכתב הרידב"ז הגדול בשאלות ותשובות חלק שלישי סימן תעט וזה לשונו. גר שמל ולא טבל דיצא מכלל עכו"ם ולכלל ישראל לא בא, לענין יין נסך יצא מכלל עכו"ם ואינו עושה יין נסך ולענין קידושין ולשאר מילי הוה עכו"ם ע"ש שיש להאריך הרבה בדבריו ואין כאן מקומו. והיינו שיש שני עניינים פסול עכו"ם (חסרון עכו"ם) וקדושת ישראל (ועיין רשב"א ריש פרק הערל) וכיון שמל נסתלק ממנו פסול עכו"ם ולכן אינו עושה יין נסך. ולכאורה יש להבין מה חסר לו ומה ענין קדושת ישראל ונ"ל דמה דחסר לו קדושת ישראל הוה ענין יחוס כיון דקיימא לן דעכו"ם אית לי' הייס היינו דהולד מתייחס אחר אביו וכיון דאביו עכו"ם הוה גם הולד עכו"ם וכל זמן שלא טבל אף דבמילה להוד יצא מכלל עכו"ם אבל על כל פנים מתייחס אחר עכו"ם ואינו בכלל ישראל לענין קהל ויישפחה. וכמו כן נראה לי לענין עכו"ם הכא על בת ישראל דהולד הוה כשר ושיטת רש"י דצריך גירות היינו משום חיים שיהא ישראל גמור ולא יהא מתייחס אחר אביו

העכו"ם וכיון שכארנו דמה שכתב רש"י ז"ל דצריך גירות לא הוה משום שעדיין הוא עכו"ם אלא דחסר לו יחוס ישראל וכיון דמבואר (ביבמות דף סב) דגירותו לית להו חיים אינו מתייחס עוד אחר אביו והשתא אתי שפיר ולא תקשה על רש"י מכל הנך דוכתי ושפיר שייך ענין פדיון הבן ולכן דוקא בלוי' שילדה מעכו"ם פטור מפדיון הבן מחמת דלוי פטור מקרי אבל בת ישראל שילדה מעכו"ם שפיר הוה חייב בפדיון הבן לאחר שנתגייר ואינו מתייחס עוד אחר אביו העכו"ם והוי כמו שאין לו אב והשיג קדושת ישראל וחייב בככורה ושייך שפיר פדיון הבן כיון דהוה פטר רחם בישראל כיון דאמו ישראלית ואתי שפיר נמי הא דיבמות גבי רב מרי בר רחל ע"ש (דף מה) והעיקר דהא דצריך גירות לא הוי אלא משום יחוס ויש להאריך בזה הרבה וא"כ"מ.

ועוד לכאורה יש לומר דענין יחוס לא שייך בעובר ולכן בשעת לידה שפיר שייך בו פדיון הבן דהוה ישראל גמור כיון דאין בו פסול עכו"ם וגם לא שייך בו ענין יחוס וא"ש.